
[2020-50-RE](#)

Causa 2020-50-RE

(Somoza Caramés c/ Ruiz Vera)

Número de registre 337-2020. Recurs d'empara

Aute del 7 de setembre del 2020

BOPA núm. 109, del 16 de setembre del 2020

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 6 de juliol del 2020, per la representació processal de la Sra. Esperanza Somoza Caramés, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra la sentència del 30 de juliol del 2019, dictada pel Tribunal de Corts, i contra la sentència del 24 de gener del 2020, dictada per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció, a la defensa i a un procés degut, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que anul·li les resolucions impugnades i que retrotregui les actuacions al moment anterior al pronunciament de la sentència de primera instància. Així mateix, demana que el Tribunal Constitucional declari la suspensió dels efectes de les resolucions impugnades fins al moment del seu pronunciament;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Escollat l'informe del magistrat ponent, Sr. Dominique Rousseau;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. El 30 de juliol del 2019, el Tribunal de Corts va dictar una sentència mitjançant la qual decidia absoldre l'acusada, Sra. Esperanza Somoza Caramés, dels delictes majors d'administració deslleial i d'abús de posició dominant i condemnar-la, com a responsable penalment en concepte d'autor, d'un delicte major d'apropiació indeguda qualificada, sense la concurrència de circumstàncies modificatives de la responsabilitat penal, a la pena de multa de 12.000,00 €, i al pagament de les despeses processals causades.

Així mateix, la condemnava, en concepte de responsabilitat civil, a cedir les 10.300 accions de la societat Pompes Fúnebres Andorranes, SA a la seva titular legítima, Sra. Maria Paloma Ruiz Vera, o al seu espòs, Sr. Carles Moro Torrado, cessió que havia de ser gratuïta, en escriptura pública i en el termini màxim de dos mesos a comptar de la fermesa d'aquesta sentència.

1.2. La representació processal de la Sra. Esperanza Somoza Caramés va interposar un recurs d'apel·lació contra aquesta decisió, i, el 24 de gener del 2020, la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia va dictar una sentència mitjançant la qual desestimava aquest recurs i confirmava la sentència del Tribunal de Corts, imposant a l'apel·lant les despeses processals causades.

1.3. La representació processal de la Sra. Esperanza Somoza Caramés va presentar alhora un recurs d'empara i un incident de nul·litat d'actuacions contra aquesta decisió.

1.4. El 19 de maig del 2020, el Tribunal Constitucional va inadmetre a tràmit el recurs d'empara (causa 2020-16-RE) per tal com la part recurrent havia utilitzat simultàniament les dues vies, ja que d'acord amb la seva jurisprudència, l'admissió del recurs d'empara sobre la mateixa qüestió restava supeditada a la finalització sigui ordinària –per resolució- sigui especial –per desistiment- de l'incident de nul·litat.

1.5. El 19 de juny del 2020, la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia va dictar un aute que desestimava l'incident de nul·litat esmentat.

1.6. El 6 de juliol del 2020, la representació processal de la Sra. Esperanza Somoza Caramés va interposar un recurs d'empara contra la sentència del 30 de juliol del 2019, dictada pel Tribunal de Corts, i contra la sentència del 24 de gener del 2020, dictada per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció, a la defensa i a un procés degut, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació de la recurrent

- Aquesta part destaca que va plantejar dues excepcions processals prèvies que haguessin hagut de resoldre's abans del pronunciament de la sentència del Tribunal de Corts.
- Atès que l'objecte del litigi raïa en determinar la propietat de les accions de la societat Pompes Fúnebres Andorranes, SA, la recurrent va sol·licitar que es declarés, d'una banda, la prevalença de la jurisdicció civil sobre la penal en matèria d'interpretació de relacions mercantils basades en contractes, i, d'altra banda, la manca de legitimitat activa de la querellant.
- Atès que el Tribunal de Corts havia omès de pronunciar-se en relació amb aquestes qüestions, s'ha vulnerat el dret a la jurisdicció, reconegut a l'article 10 de la Constitució.
- També destaca que si aquestes qüestions no es van plantejar en l'escrit de qualificació provisional, si que es van plantejar en les seves conclusions definitives en l'acte de judici oral, sobre les quals el Tribunal de Corts hagués hagut de pronunciar-se abans de dictar sentència.
- Posa en relleu que les qüestions prèvies esmentades són d'ordre públic i, el Tribunal de Corts

hagués hagut de jutjar d'ofici la qüestió sobre la competència de la jurisdicció penal en relació amb un assumpte que versava sobre la propietat d'unes accions.

- Així mateix, considera que atès que ha estat la Sala Penal (segona instància) aquella que ha donat resposta a aquestes qüestions (considerant II), se li ha impedit acudir a una revisió en segona instància en relació amb aquests punts.

- Precisa que les accions penals contra ella per apropiació indeguda, administració deslleial i abús de posició dominant van ser introduïdes per la querellant quan aquesta no havia demostrat ni tan sols indiciàriament que fos la propietària de les 10.300 accions reclamades, ni que havia satisfet efectivament el preu de compra d'aquestes accions en litigi.

- Afirma que és l'única propietària de les accions de la societat i contradiu l'existència d'un contracte mitjançant el qual un tercer, espòs de la querellant, hagués adquirit i pagat la meitat d'aquestes accions.

- Per tant, aquest darrer no era propietari d'aquestes 10.300 accions i no podia transferir aquesta propietat a la seva esposa en el moment en què va considerar que com a funcionari del Comú d'Escaldes-Engordany no podia tenir-les personalment.

- Posa en relleu que ella dirigia sola la societat i que aquesta persona era un treballador de la seva confiança fins al mes de juliol del 2013, moment en què no va acudir al seu lloc de treball, fet que va propiciar el seu acomiadament.

- És després d'aquest acomiadament, la validesa del qual va ser confirmada pels tribunals ordinaris, que la querellant va presentar la querella per apropiació indeguda contra ella.

- Conclou que la manca de resposta per part de la Sala Penal respecte de totes aquestes qüestions degudament plantejades, vulnera els seus drets a la jurisdicció, a la defensa i a un procés degut.

- Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que anul·li les resolucions impugnades i que retrotregui les actuacions al moment anterior al pronunciament de la sentència de primera instància. Així mateix, demana que el Tribunal Constitucional declari la suspensió dels efectes de les resolucions impugnades fins al moment del seu pronunciament.

2.2. Argumentació de la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia

- La Sala Penal posa en relleu que la qüestió sobre la manca de legitimació de la querellant va ser al·legada durant la instrucció de la causa.

- També destaca que la qüestió sobre la competència de la jurisdicció penal va ser resolta per la batlle instructora en l'acte de processament del 2 de març del 2017, una vegada exhaurit el termini concedit mitjançant providència del 22 de setembre del 2016 per formular una acció civil per determinar la titularitat de les 10.300 accions reclamades.

- La Sala Penal constata que aquestes qüestions no van ser al·legades ni en el tràmit establert a l'article 123 del Codi de procediment penal, ni en l'escrit de qualificació provisional, ni a l'inici del judici, sinó una vegada practicades totes les proves, després de ratificar l'escrit de qualificació

provisional i que les altres parts emetessin els seus informes.

- Manifesta que la recurrent va deixar passar tots els moments processals establerts per la legislació per plantejar les qüestions esmentades i, per aquest motiu, la seva al·legació va ser extemporània.

- No obstant això, la Sala Penal considera que les qüestions plantejades no tenen cap fonament atencible, ja que el contracte de cessió d'accions deixa clar que la propietària real de la meitat de les accions és la querellant.

- En efecte, d'aquest contracte se'n desprèn que la recurrent i l'espòs de la querellant van adquirir cada un d'ells la meitat de les accions de la societat, així mateix està acreditat que aquest darrer va obtenir un crèdit de 15.000,00 € per pagar la seva part, però que aquestes accions no es van posar al seu nom perquè era funcionari del Comú d'Escaldes-Engordany, tot i que en excedència i en va fer cessió a la seva esposa, la nacionalitat de la qual li impedia també aparèixer com a titular formal d'aquestes accions, per aquest motiu, la recurrent apareixia com a propietària de les 20.600 accions.

- Per tant, tant l'espòs, en primer lloc, com després la querellant, eren propietaris reals de la meitat de les accions de la societat pagades mitjançant un crèdit de 15.000,00 €.

- La Sala Penal destaca que de l'any 2007 al 2013, l'espòs de la querellant i la recurrent gestionaven conjuntament la societat, fet del qual en dona testimoni el comptable extern de l'empresa.

- Conclou, per consegüent, que no s'han vulnerat cap dels drets reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. El recurs d'empara no converteix el Tribunal Constitucional en una tercera instància ni en un tribunal suprem.

3.2. Quan un recurrent al·lega la vulneració del dret constitucional a obtenir una decisió fonamentada en Dret (article 10.1 de la Constitució), l'únic objecte del recurs d'empara és el de verificar que les decisions impugnades estiguin motivades i es fonamentin en un raonament jurídic que no sigui il·lògic ni absurd.

3.3. Quan entren en joc drets substancials, el control d'aquest Tribunal en el marc del recurs d'empara consisteix a determinar si els recurrents han estat privats o no d'una protecció efectiva, és a dir, si han estat situats o no en una indefensió material (veg. per ex. el punt 3.3 de l'aute del 22 de desembre del 2017, recaigut en la causa 2017-33-RE, o el punt 3.1 de la sentència del 19 de febrer del 2018, recaiguda en la causa 2017-53-RE).

3.4. En aquesta causa, aquest Tribunal ha de jutjar si la Sala Penal ha vulnerat els drets a la jurisdicció, a la defensa i a un procés degut per no haver-se suposadament pronunciat en relació amb dues qüestions plantejades per la recurrent respecte de la incompetència de la jurisdicció penal en la causa i la manca de legitimació activa de la querellant.

3.5. Pel que fa a la primera qüestió, de les actuacions se'n deriva que la incompetència de la jurisdicció penal per pronunciar-se sobre un afer l'objecte del qual era la titularitat d'unes accions

socials va ser plantejada per primera vegada en el moment de la instrucció.

3.6. La batlle instructora va dictar una providència mitjançant la qual atorgava un termini a les parts per formular una acció civil per determinar la titularitat de les accions esmentades de la societat i cap de les dues parts va optar per aquesta possibilitat.

3.7. Per consegüent, atès que cap de les parts confrontades va seguir aquesta opció, la jurisdicció penal era competent per resoldre la qüestió de la pretesa cessió d'accions com així ho estableix l'article 4 del Codi de procediment penal: "*Els tribunals penals són competents per resoldre les qüestions civils i administratives prejudicials suscitades per raó dels fets delictius quan apareguin íntimament lligades al fet punible de manera que sigui impossible la seva separació*".

3.8. Així doncs, la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia és competent per jutjar tots els elements de la causa, entre els quals les qüestions prèvies examinades per la primera instància.

3.9. Pel que fa a la qüestió de la legitimació activa de la querellant, la Sala Penal va procedir a una anàlisi circumstanciada del contracte de cessió d'accions que la va dur a distingir entre la propietària formal de la totalitat de les accions i els propietaris reals de la meitat d'aquestes accions.

3.10. El contracte de cessió d'accions contempla 20.600 accions repartides per meitat entre la recurrent i l'espòs de la querellant, cada un d'ells posseint, per consegüent, 10.300 accions.

3.11. La propietària formal de les 20.600 accions era la recurrent, ja que l'espòs de la querellant no volia aparèixer com a titular d'aquestes accions pel fet de ser funcionari del Comú d'Escaldes-Engordany i perquè la querellant no podia tampoc aparèixer com a titular d'aquestes, ja que com a estrangera, la legislació andorrana en matèria d'incompatibilitats i de titularitat d'accions socials, li ho impedia.

3.12. La Sala Penal demostra que els termes del contracte esmentat atribueixen a la recurrent i a l'espòs de la querellant 10.300 accions a cada un; que aquest darrer va obtenir un crèdit de 15.000,00 € que corresponia exactament a l'import de compra de 10.300 accions; i, que la recurrent el considerava com el seu soci en la gestió de la societat.

3.13. Per consegüent, la Sala Penal conclou que la recurrent només és propietària de 10.300 accions i que es va atribuir de manera indeguda les 10.300 accions adquirides per l'espòs de la querellant, el qual les va transferir a la seva esposa, que en va esdevenir la propietària real i que està legitimada per presentar una querella derivada de l'apropiació indeguda d'aquestes accions socials.

3.14. A través d'una anàlisi circumstanciada i aprofundida del contracte en litigi, la Sala Penal ha donat satisfacció al dret a un procés equitable fent aparèixer el propietari real de les accions darrera el propietari nominatiu.

3.15. El seu raonament està motivat a bastament; no és arbitrari, ja que exposa clarament els elements que la duen a considerar que la querellant estava legitimada per actuar; i, no és il·lògic, perquè correspon als jutges apreciar la qualitat del consentiment de les parts a un contracte.

3.16. Per aquests motius, s'ha de declarar la inadmissió a tràmit d'aquest recurs d'empara.

Per tot això que s'ha exposat,

El Tribunal Constitucional del Principat d'Andorra,

Decideix:

1. No admetre a tràmit el recurs d'empara 2020-50-RE presentat per la representació processal de la Sra. Esperanza Somoza Caramés contra la sentència del 30 de juliol del 2019, dictada pel Tribunal de Corts, i contra la sentència del 24 de gener del 2020, dictada per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia.
2. Notificar aquest aute a la representació processal de la recurrent, al president del Tribunal de Corts, al president del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal.
3. Publicar aquest aute, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

Acordat a Andorra la Vella, el 7 de setembre del 2020.

Josep-D. Guàrdia Canela
President

Jean-Yves Caullet
Vicepresident

Joan Manel Abril Campoy
Magistrat

Dominique Rousseau
Magistrat